

Alternativ kamptrening

**Hvordan påvirker det politiets tilnærming til
fysisk maktbruk?**

En empirisk oppgave

BACHELOROPPGAVE (OPPGAVE03)

Politihøgskolen

2022

Kand.nr: 167

Antall ord: 7279

Sammendrag

Denne oppgaven tar for seg *hvordan politibetjenter med kampsport- og nærkamperfaring opplever at treningen deres påvirker deres fysiske maktbruk*. Oppgaven er bygget på fire intervjuer med informanter som er ansatt i operative stillinger i politiet, og aktivt trener kampsport eller militær nærkamp. Noen av hovedtemaene er informantenes vurderinger av alternative teknikker og Politihøgskolens arrestasjonsteknikk, arrestantens sikkerhet og politiets egensikkerhet.

Et av undersøkelsens hovedfunn er at informantenes treningsbakgrunn gir dem økt selvtillit i situasjoner de kan måtte bruke fysisk makt, og at de generelt virker å ha en mer offensiv tilnærming i konfliktsituasjoner enn sine kolleger. De griper fysisk inn tidligere, men argumenterer for at dette er til deres og arrestantens fordel, og at det trygger situasjonen for alle parter. Hvorvidt resultatene er pålitelige, og de mulige konsekvensene av funnene, drøftes videre i oppgaven, og ses opp mot relevant litteratur og forskning.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Valg av tema og problemstilling	4
1.0.1 Hva er arrestasjonsteknikk?	4
1.0.2 Relevans for politiets rolle og oppgaver	5
1.0.3 Avgrensning	6
2.0 Sentrale begreper og teoretisk forankring	6
2.1 Litteratur	6
2.2 Teori	7
2.2.1 Arrestasjonsteknikk	7
2.2.2 Alternative teknikker	8
2.2.3 Bruken av alternative teknikker	9
2.2.4 Treningens betydning	9
3.0 Metode	10
3.1 Utvelgelsen av informantene	11
3.2 Gjennomføring av intervjuene	11
4.0 Resultater	14
4.1 Informantenes utøvelse av fysisk makt	14
4.2 Opplevd effekt av den alternative treningen	15
4.2.1 Arrestasjonsteknikk	17
4.2.2 Politiets egensikkerhet	18
5.0 Diskusjon og avslutning	20
5.1 Tryggere teknikker?	20
5.2 Økt selvtillit	21
5.3 Egensikkerhet foran alt?	22
5.4 Konklusjon: En mer offensiv tilnærming	22
6.0 Litteraturliste	25
6.1 Selvvalgt litteratur	28
7.0 Vedlegg	30
Vedlegg 1 – Godkjenning fra NSD	30
Vedlegg 2 – Informasjonsskriv	31
Vedlegg 3 – Intervjuguide	33

1.0 Innledning

1.1 Valg av tema og problemstilling

I løpet av praksisåret mitt ble jeg oppmerksom på en uttalt misnøye om arrestasjonsteknikkfaget. Flere kolleger var åpne om at de valgte å trene på andre kampteknikker på fritiden, både kampsport og militære nærkampteknikker. Noen gjorde det mest som hobby, men jeg fikk klart inntrykk av at flere trente slik for å forbedre egen prestasjon i arbeidssituasjoner der de ville måtte bruke fysisk makt. De kunne komme med utsagn som: «*Glem det du har lært på skolen. Det er noe helt annet på gata*».

Dermed dukket det opp flere spørsmål: Bruker disse politibetjentene andre teknikker enn arrestasjonsteknikk på jobb? Hvorfor gjør de i så fall det? Og hvilke utslag kan det ha på den fysiske maktutøvelsen deres?

Gjennom denne oppgaven ønsket jeg derfor å se nærmere på årsakene til at noen politiansatte aktivt velger å trene på andre kampteknikker enn de som fremgår av arrestasjonsteknikkfaget, og hvilke følger det kan ha for politiets utøvelse av fysisk makt. Fokuset vil ligge på *hvordan politibetjenter i operative stillinger opplever at alternativ kamptrening påvirker måten de utøver fysisk makt*. Problemstillingen ble formulert slik:

«Alternativ kamptrening: Hvordan påvirker det politiets tilnærming til fysisk maktbruk?»

Først vil jeg se nærmere på hva arrestasjonsteknikk er, og hvilken relevans problemstillingen har for politiets rolle og funksjon i samfunnet.

1.0.1 Hva er arrestasjonsteknikk?

I situasjoner der politiet må bruke fysisk makt for å få kontroll på person(er), er arrestasjonsteknikk arbeidsverktøyet politiet har til rådighet (Lie & Lagestad, 2011, s.6).

Teknikkene som skal brukes i den sammenheng fremgår av Lie og Lagestads lærebok «Arrestasjonsteknikk» (2011), og Politidirektoratet har konstatert at denne skal ligge til grunn for all opplæring og trening i arrestasjonsteknikk (RPOD 2007-11, nr.6).

For enkelthets skyld vil arrestasjonsteknikk tidvis omtales som «AT» i det følgende.

1.0.2 Relevans for politiets rolle og oppgaver

Politirolleutvalget av 1981 utformet ti generelle grunnprinsipper for politiet som siden da har blitt lagt til grunn i utviklingen av politietaten (St.meld. nr. 42, 2004-2005). Prinsippene la vekt på en generell målsetting om at politiet skulle være mindre repressivt og bruke minst mulig makt, hvilket har blitt uttalte verdimesse mål (NOU 2017:9, kapittel 3). Der politiet må bruke fysisk makt skal denne være legitim. Det vil si at voldsanvendelsen må være gjennomtenkt og regelbundet, ikke impulsiv og tilfeldig (Finstad, 2018, s.13). Finstad uttrykker imidlertid bekymring for om politiets operative tilnærming har blitt mer *militarisert* i kjølvannet av terrorangrepet 22.juli 2011. Hun skriver at minst mulig makt-prinsippet i norsk politi, nok har fungert som en buffer mot å handle overilt i maktbrukssituasjoner, men at terrortrusselen i nyere tid kan ha rokket ved dette. Hun mener Gjørsv-kommisjonens kritikk kan ha gitt operative politimannskaper en «ny mental beredskap», som kan gjøre dem mer «på hugget» (Finstad, 2018, s.130). Finstad spør derfor om politiblikket kan ha blitt for skarpt, og om dette sammen med politiets økte bruk av prinsipper og praksis fra forsvaret trekker dagens politi bort fra idealene politirolleutvalget la til grunn i 1981.

I NOU 2017:9 (punkt 3.3) står det at borgernes tillit til politiet er knyttet til deres erfaringer og oppfatninger av og med politiet. Spesielt politiets skyteepisoder er ødeleggende for tilliten, men det samme gjelder også der det brukes andre typer makt, som for eksempel arrestasjonsteknikker. I flere saker har politiets bruk av arrestasjonsteknikker medført tap av liv, og særlig to teknikker har blitt viet ekstra plass i pensum. Faremomentene ved halsgrepet «kyllingen» og kontrollposisjonen mageleie ble kilden til en ny gjennomgang av AT-faget etter at Eugene Obiora døde av kvelning i 2006, som følge av at politiet hadde benyttet begge teknikkene under pågripelsen av ham.

Videre mottar Spesialenheten en rekke anmeldelser av unødig maktbruk fra politiets side hvert år. I 2016 omhandlet hele 72,8% av disse hendelser fra pågripelsessituasjoner (Ørbæk, 2016, s.28), altså hendelser der politiets handlinger bestod i en form for arrestasjonsteknikk. Befolkningen følger hele tiden med på hvordan politiet utøver fysisk makt, og politiets arrestasjonsteknikker og kroppslige maktbruk vil derfor kunne påvirke politiets relasjon til befolkningen, på samme måte som skyteepisoder gjør. Derfor er det viktig å undersøke hvordan arrestasjonsteknikker og fysisk makt utøves av norsk politi og hvilke konsekvenser maktutøvelsen kan ha.

1.0.3 Avgrensning

Politiets bruk av makt er et omfattende emne i seg selv, og selve arrestasjonsteknikkfagets rammer er også større enn hva denne oppgavens problemstilling favner. Denne oppgavens undersøkelsesområde er derfor avgrenset til å kun se på politiets bruk av fysisk makt som utøves ved bruk av egen kropp. Tekniske virkemidler og redskaper som håndjern, pepperspray, batong og våpen omfattes ikke her, selv om bruken av disse delvis tilhører arrestasjonsteknikkfaget som fremgår av Lie og Lagestads lærebok i arrestasjonsteknikk.

Det ville også vært interessant å vite hvor mange politibetjenter som tenker og trener på samme måte som informantene her gjør. Det er imidlertid et mye mer omfattende forskningsprosjekt enn det er rom for her og vil ikke behandles i denne oppgaven. Omfanget og nyansene i henhold til fenomenets utbredelse, informantenes kjønn, geografiske spredning og lignende problematiseres derfor ikke videre.

Relevant teori, sentrale begreper og metode presenteres i de følgende kapitlene, før undersøkelsens sentrale funn drøftes opp mot problemstillingen om *hvordan alternativ kampsporttrening påvirker politiets tilnærming til fysisk maktbruk*.

2.0 Sentrale begreper og teoretisk forankring

De følgende avsnittene vil ta for seg relevant teori som vil legges til grunn for analysen og drøftelsen senere i oppgaven.

2.1 Litteratur

Det meste av den eksisterende forskningen på arrestasjonsteknikk i Norge er gjort av Aun Hunsager Andresen, Pål Lagestad og Anders Lohne Lie. De har også vært sentrale figurer i utformingen av arrestasjonsteknikkfaget slik det ser ut i dag, og det har derfor vært naturlig å se på forskningen de har gjort. Delene av forskningen som omhandler bruk av teknikker utenom pensum, er likevel begrenset til å omhandle halsgrep og mageleie som nevnt foran. Jeg har heller ikke lyktes i å finne annen relevant nordisk forskning på feltet. Den internasjonale forskningen som brukes i denne oppgaven er amerikansk, her fra Robert Kaminski, Jeffrey Martin og Jose Torres, som står for den nyeste og mest aktuelle forskningen på politibetjentes kampsporttrening og dets utslag på tjenesten.

Samlet er det likevel lite forskning på hva som skjer når politibetjenter aktivt går inn for å trene på andre teknikker enn AT-faget består av, og lite av forskning kan relateres direkte til norsk politi. Dette hullet vil denne oppgaven forsøke å fylle, i lys av den eksisterende forskningen og intervjuenes resultater.

2.2 Teori

De følgende kapitlene vil ta for seg innholdet i arrestasjonsteknikker og alternative teknikker, det kjente skadepotensialet ved disse og hvordan trening påvirker utførelsen av teknikkene i praksis.

2.2.1 Arrestasjonsteknikk

Arrestasjonsteknikkfaget bygger på et sett generelle prinsipper som går igjen i undervisning og trening. Mange av teknikkene vil under trening starte i kontaktposisjon og følges opp med et balansebrudd og eventuelt bend på albue- eller skulderledd for å få til en nedleggelse (Lie & Lagestad, 2011 s.32-35). Teknikkene regnes som velprøvde, funksjonelle og med begrenset skadepotensial (Oslo politidistrikt, 2014). Læreboka i arrestasjonsteknikk fokuserer på faremomentene ved bruk av mageleie og halsgrep, og gir detaljert innføring i arrestasjonsteknikker som er evaluert og godkjent av en medisinsk sakkyndig (Lie og Lagestad, 2011, s.195-197). Et gjennomgående trekk ved teknikkene i boka er eksempelvis at de har elementer av å holde igjen arrestanten i nedleggelsen, for å forhindre at vedkommende faller usikret i bakken.

Trygg utførelse av arrestasjonsteknikker forutsetter at man har gjennomgått opplæring og vedlikeholdt ferdighetene (Oslo politidistrikt, 2014). Skader på arrestanten kan oppstå av ulike årsaker. Det kan være teknikken ikke gikk helt som planlagt, at politiet ikke klarte å gjennomføre teknikken som de skulle eller at andre faktorer vanskeliggjorde pågripelsen. Imidlertid har det som nevnt i flere tilfeller vært politiets spesifikke teknikkvalg som har resultert i dødsfall. På Lagestads observasjonsstudie fra 2008 fant at noen politifolk syntes arrestasjonsteknikkene var vanskelige å lære og ikke fungerte i praksis. Der politibetjentene ikke kunne pågripelsesteknikkene godt nok kunne de finne på å erstatte dem med enklere, farligere og mer brutale grep (Lagestad, 2008, s.305). Halsgrepet «kyllingen» er kanskje det mest kjente grepet i denne kategorien, som innebærer at en arm legges rundt arrestantens hals og klemmes fast. Både forskning fra Lie (2010) og Lagestad (2008) viser at bruken av grepet har vært utbredt, og ofte har vært en teknikk politiet har brukt når andre teknikker ikke har

fungert. Med henvisning til samme forskning, konkluderte Andresen (2015) med at bedre ferdigheter i AT vil bidra til å politiet i mindre grad trenger å bruke slike halsgrep og andre «nødteknikker» for å få kontroll på personer.

2.2.2 Alternative teknikker

De alternative teknikkene som oppgaven omhandler, kan grovt sett deles inn i *kampsport* og *militær nærkamp*.

Kampsport er idrett basert på en form for fysisk kamp (Bolstad, 2022). Typiske kampteknikker er slag, spark, manipulering av ledd, kvelninger mv. Kampsport utøves normalt gjennom klubber, idrettslag og sportsligaer og kan konkurreres i på internasjonalt nivå. Utbredte kampsportgrener i Norge er eksempelvis brasiliansk jiu-jitsu (omfatter her også «grappling»), judo, bryting, boksing, kickboksing, thaiboksing, taekwondo og mange flere.

Nærkamp består av teknikker ment til bruk i reelle kampsituasjoner. Typisk er teknikkene utviklet gjennom erfaringsbasert testing, ofte i militæret, og skal foregå hurtig og med «kontrollert aggresjon» for å nøytralisere en trussel (Trædal, 2015). Nærkamp kan inneha elementer som er ulovlig i de fleste kampsporter, som for eksempel å dytte fingrene i øynene på motstanderen eller spark mot skrittet.

I en svensk undersøkelse av politiets fysiske maktbruk sa fire av de seks spurte arrestasjonsteknikkinstruktørene at de hadde brukt alternative kampteknikker i tjenesten i noen få tilfeller, men at de først og fremst benyttet arrestasjonsteknikker som lært under utdanning (Westerberg & Zachrison, 2006, s.12). Undersøkelsen gikk ikke nærmere inn på temaet.

Kaminski og Martin (2000) dokumenterte at deler av amerikansk politi har implementert kampsporttrening («Martial arts training») siden 1970-tallet, men at utgangspunktet for treningen i stor grad er basert på selvforsvarsteknikker. Torres (2018) fant at betjenter som trener kampsport eller lignende, får mer selvtilit i konfliktsituasjoner, og dermed har lavere terskel for å ta tak i arrestanten («going hands-on»). En slik tendens kan igjen knyttes til Liv Finstads tanker om hvorvidt politiets operative tilnærming militariseres, og om dette gjør at politibetjentene av i dag har lettere for å gå inn i fysiske konfrontasjoner. Flere amerikanske forskere har også kommet frem til at politibetjenter med trening i kampsportteknikker har rapportert om bedret prestasjon i arrestasjoner og selvforsvarsferdigheter (Torres, 2018, s.3).

Forskningen tar imidlertid ikke for seg teknikkens videre utslag i maktutøvelsen, typen teknikker det er snakk om eller effekt på arrestanten.

2.2.3 Bruken av alternative teknikker

Det finnes lite konkret informasjon om hvilke teknikker politiet har *lov* til å bruke i en pågripelsessituasjon. Nødvergeparagrafen, straffeloven § 18, gjelder for alle lovlige pågripelser ifølge paragrafens andre ledd. Det betyr imidlertid ikke at politiet kan anvende enhver teknikk i enhver pågripelsessituasjon, og legge nødvergebegrepet til grunn. Læreboka i AT nevner eksempelvis slag og spark som mulige nødvergeteknikker.

Høyesterett har uttalt på helt generelt grunnlag at det skal utvises romslighet i vurderingen av politiets tjenesteutøvelse, se eksempelvis Rt. 1995 s.661 og Rt. 2003 s.948. Hvorvidt teknikken er nødvendig og forsvarlig etter politilovens § 6 er likevel styrende for om teknikken kan regnes som lovlig (Oslo politidistrikt, 2014). Spesialenheten beskriver i mange saker at politibetjentene tok i bruk «vanlig arrestasjonsteknikk» for å gjennomføre pågripelsen (se Spesialenheten, 2018a og Spesialenheten 2018b). Hva som er vanlig arrestasjonsteknikk utdypes ikke, men om teknikkene som ble brukt tilhørte pensum fra læreboka i arrestasjonsteknikk, ble det brukt som argument for at maktbruken ble lovlig utført (se f.eks. Spesialenheten, 2017).

2.2.4 Treningens betydning

Anders Lohne Lie undersøkte i 2010 operative mannskapers ferdigheter i bruk av fysisk makt. Han fant blant annet at 59% av innsatspersonellet som deltok ikke ville bestått politihøgskolens minimumskrav for ferdigheter i arrestasjonsteknikk. Han konkluderte videre med at det var en korrelasjon mellom de som trente mye på AT og de som presterte godt i AT, og at subjektens treningsmengde vil være utslagsgivende på ferdighetene deres (Lie, 2010, s.59). Om den konkrete treningsmengde i arrestasjonsteknikk svarte 65% av politibetjentene i Lies undersøkelse at de trente AT 1-3 ganger i året, 1% oppga å trene ukentlig og 9% sa de ikke trente overhode (Lie, 2010, s.47).

Lie og Lagestads (2011, s.23-25) teknikkinnlæringsstrapp angir fem faser man må gjennom for å gjøre teknikkene funksjonelle, fra å få teknikken introdusert for første gang til tilpasningsfasen; å kunne få teknikken til å fungere uavhengig av forholdene rundt. De mener politibetjenter i operativ tjeneste bør beherske tilpasningsfasen for å gjøre teknikkene

funksjonelle, og for å frigjøre kognitiv kapasitet. Da vil man enklere kunne ivareta de andre aspektene ved en pågripelse, som sanseoppfattelse og stemmebruk (Lie & Lagestad, 2011, s.25). I tillegg har flere internasjonale studier også konkludert med at innsatspersonell må trene jevnlig for å bedre kunne gjenkjenne situasjonene der det må brukes makt, og for å forebygge unødvendig bruk av makt (Andresen, 2014, s.21-22).

Andresen (2014, s.42) har også konkludert med at arrestasjonsteknikker er *komplekse motoriske bevegelser*, med både fin- og grovmotoriske elementer, og at de derfor krever høy grad av automatisering for å fungere under stresspåvirkning. Tilstrekkelig trening er derfor en forutsetning for å gjøre dem funksjonelle. I den sammenheng argumenterer Torres også for at kampsporterfaring er en fordel, og at slik erfaring kan redusere stress for politiet i situasjoner med høy stresspåvirkning (Torres, 2018, s.3). Kaminski og Martin referert i Andresen (2014) skrev i forlengelsen av dette at noen arrestasjonsteknikksystemer ikke har tatt i betraktning at finmotoriske bevegelser kan bli problematiske under stress. De mente dette er en årsak til at politifolk har brukt andre teknikker i tjenesten enn de som ble lært under utdanning (Andresen, 2014, s.39).

3.0 Metode

Problemstillingen søker å undersøke et antall politibetjenters opplevelse av hvordan deres trening i kampteknikker påvirker maktbruken deres. Oppgaven kunne undersøkt utbredelsen av alternativ trening i politiet, for å kartlegge den totale påvirkningen på etaten. Det kan argumenteres for at en slik undersøkelse vil kunne gi mer entydige og presise resultater, ettersom disse ville vært målbare. Oppgaven her dreier seg imidlertid om et antatt fenomen og hvordan det eventuelt kan påvirke etaten helhetlig. Derfor mente jeg det var nødvendig og mer interessant å først gå i dybden på selve fenomenet. For å forstå hvordan politibetjentenes tilnærming påvirker politiets maktutøvelse og partenes sikkerhet, ønsket jeg å få beskrivelser av deres egne opplevelser med arrestasjonsteknikk og bruk av fysisk makt. Dermed virket det kvalitative intervjuformatet som mest hensiktsmessig. Intervjuer vil kunne gi bedre dybdeforståelse, bedre kunne vise nyansene i resultatene og her kanskje bidra med nye perspektiver i emnet arrestasjonsteknikk.

Jerolmack og Khan kommenterer imidlertid at hva folk sier at de gjør, sjelden er en god markør for hva de faktisk gjør (Jerolmack & Khan, 2014, s.178). Artikkelen argumenterer for at forskere ikke automatisk må anta at det er korrelasjon mellom intervjuobjektets påstander

og virkeligheten. Metodisk kan vi derfor ikke forvente mer av et intervju enn at det får frem intervjuobjektene meninger, oppfatninger og forestillinger, og sannsynligvis ikke en generell realitet. Uansett mener jeg her at informantenes individuelle syn likevel kan gi interessant innsikt i et viktig aspekt av politiets maktutøvelse.

3.1 Utvelgelsen av informantene

Intervjuobjektene ble strategisk utvalgt av to personer, A1 og A2, med kjennskap til politibetjenter som kunne være aktuelle. Vilåårene jeg gav dem til utvelgelsen av informantene var som følgende:

- 1) at informanten måtte være ansatt i en operativ stilling i politiet, og
- 2) at informanten måtte trene kampsport, nærkamp eller andre tilsvarende treningsformer som kunne ha overføringsverdi til politiarbeidet.

A1 og A2 fikk ingen andre vilkår, og utvelgelsen av informantene er derfor vilkårlig utover deres stilling og treningsvaner. A1 er ansatt ved politihøgskolen og anbefalte meg to av informantene gjennom sin kjennskap til informantenes treningsinteresser og treningsbakgrunn. A2 hadde kjennskap til de to andre informantenes gjennom deres felles treningsarena og anbefalte dem da jeg etterspurte aktuelle politibetjenter derfra.

Tabell 1 – Oversikt informanter:

	Kode	Treningsbakgrunn
Informant 1	K1	Kampsport
Informant 2	K2	Kampsport
Informant 3	N1	Nærkamp
Informant 4	N2	Nærkamp

3.2 Gjennomføring av intervjuene

Mennesker oppfatter og tolker informasjon på ulike måter, hvilket vil komme til syne i undersøkelser som her (Dalland, 2020, s.64). Forforståelse er oppfatningen du tar med deg til materialet du skal tolke (Olsvik, 2013, s.111), og denne vil kunne påvirke resultatene om man ikke er påpasselig.

Måten jeg fikk høre kolleger med alternative treningsvaner omtale AT i praksisåret innebar en hard retorikk som tok avstand fra AT-faget. Før intervjuene forventet jeg derfor at informantene ville ha generelt negative holdninger til AT. Jeg trener selv kampsport og måtte derfor samtidig være bevisst at mine forutsetninger kunne komme til å påvirke forestillingen min om hva slags resultater jeg ville få og betydningen av disse. På den annen side kommer min kampsportinteresse av at jeg anser det som god og utfordrende trening, og ikke av et ønske om å forkaste eller erstatte arrestasjonsteknikken jeg har lært på skolen. Jeg har ikke sett på AT og kampsporttrening som motsetninger, men heller som emner som kan utfylle hverandre.

Der informantenes meninger kan støtte opp om et syn man allerede har, kan man gå i bekreftelsesfella. Da vil forforståelsen blitt utslagsgivende på resultatene ved at man foretrekker og vektlegger de meningen som støtter opp om ens eksisterende oppfatninger (Bjerknes & Fahsing, 2018, s.94). For å unngå at min treningsbakgrunn skulle få farge oppgaven, og for å samtidig kunne være mest mulig åpen for informantenes meninger, har jeg forsøkt å være bevisst forforståelsen min under intervjuprosessen. Å unngå bekreftelsesfella har vært et fokuspunkt, både under intervjuene, under analysen av resultatene og utvelgelsen av sitater til drøftingen.

Intervjuene ble gjennomført fysisk og via videochat (Microsoft Teams). I forkant utformet jeg en løs intervjuguide (vedlegg 3) som en rettleiding til visse emner underveis. Målet var imidlertid at samtalene ikke skulle være bundet til denne, og at informantene skulle få styre samtalen innenfor problemstillingens rammer. Dette var et planlagt virkemiddel for å kunne være mer objektiv. Jeg stilte også få konkrete spørsmål i hvert intervju, for å bedre kunne få frem informantenes upåvirkede tankerekker. Det fungerte godt ettersom alle informantene var pratsomme. Sitatene deres er også uendrede for å begrense min påvirkning på resultatene. Alle disse punktene er med på å styrke undersøkelsens pålitelighet, ved å minske marginen for unøyaktigheter og personlig påvirkning (Dalland, 2020, s.63).

Store deler av intervjuene ble transkribert mens de pågikk. I etterkant ble lydfilene sjekket og jeg forsikret meg om at sitatene som var mest relevante for oppgaven var skrevet ordrett. Deretter filtrerte jeg resultatene en gang til, og valgte ut sitatene som var mest innholdsrike og interessante. Disse sorterte jeg tematisk i fire kategorier som jeg konstruerte utfra informantenes samlede sitater. De fire kategoriene var gjennomgående emner i alle

intervjuene, ettersom informantene selv tok opp mange av de samme temaene. Disse danner derfor utgangspunktet for drøftelsen under punkt 4.0:

1. Informantenes utøvelse av fysisk makt
2. Den alternative treningens utslag på maktutøvelsen
3. Arrestantens sikkerhet
4. Politiets egensikkerhet

I vurderingen av om forskningsresultatene er gyldige, er resultatenes validitet relevant. Det skilles mellom intern og ekstern validitet. Den interne validiteten omhandler hvordan fremgangsmåten og funnene reflekterer formålet med studien og representerer virkeligheten (Johannesen et. al. 2016, s.232). På grunn av utvelgelsesprosessen av informantene må vi anta at de tilhører en relativt homogen gruppe. De har ingen representativitet for politietaten utover å tilhøre et uvisst antall politibetjenter som trener nærkamp eller kampsport. Slik sett kan man ikke forvente særlig variasjon i datagrunnlaget, og heller at resultatene er ganske ensidige. Det kunne vært utelukkende negativt i en annen oppgave, men er ikke nødvendigvis det her.

Intervjuenes formål var å forstå tanke- og handlemåten til de som trener alternativt og er del av dette fenomenet. Det formålet må oppfylles for å kunne undersøke hvordan fenomenet påvirker politiets maktbruk helhetlig. Derfor vil informantenes utsagn her være nyttige for undersøkelsen av problemstillingen uavhengig av om intervjuobjektene er representative for større grupper i politiet eller ikke.

Den manglende representativiteten minsker likevel intervjuresultatenes overføringsverdi til andre felt, altså resultatenes eksterne validitet. Som Jerolmack og Khan skriver kan vi heller ikke anta at det informantene sier er sant, så erfaringene de forteller om kan være veldig individuelle og i liten grad kunne sies å gjelde andre enn dem selv. Likevel vil nok mekanismene som driver informantene eller trendene som formes fra dem kunne gjøre seg gjeldende i andre operative disipliner, og særlig i det større feltet om fysisk maktbruk.

4.0 Resultater

Videre vil jeg presentere de sentrale funnene fra intervjuene. Først skal vi se nærmere på hvordan informantene selv sier at de utøver fysisk makt. Deretter presenteres informantenes opplevelse av hvordan den alternative treningen deres slår ut på arbeidet deres, arrestantens sikkerhet og politiets egensikkerhet.

4.1 Informantenes utøvelse av fysisk makt

Alle informantene var enige om at antallet politibetjenter som jobber sammen om pågripelsen er helt avgjørende. De trakk spesielt frem pågripelsesteknikkene 3 mot 1 og 4 mot 1 (se Lie & Lagestad, 2011, s.103-106) som effektive med noe samtrening. Det ble derfor presisert at fremgangsmåtene de uttaler seg om hovedsakelig gjelder pågripelsessituasjoner der politiet må pågripe noen alene eller der man bare er to

I den sammenheng viste det seg et skille på *når* de velger å ta i bruk de alternative teknikkene sine i tjeneste. Begge informantene med kampsportbakgrunn, K1 og K2, sa at de oftest vil forsøke en arrestasjonsteknikk først under en pågripelse. På spørsmål om hvilke teknikker de bruker mest svarte de følgende:

«Fra AT pensumet bruker jeg eksempelvis «dobbel nedpress» og «kringla» mye. Ellers bruker jeg «single-leg»- og «double-leg takedowns», «back control» og andre teknikker hentet fra brasiliansk jiu-jitsu.» - K1

«Jeg prøver ofte å få en AT-teknikk til å fungere først, men når jeg ikke får til det går jeg for grapplingteknikker ... De er skånsomme og baseres på bend på samme måte som AT, sammen med fokus på balansebrudd.» - K2

Begge sa at de sannsynligvis ikke ville brukt en alternativ teknikk uten å allerede ha forsøkt og feilet på en arrestasjonsteknikk, med mindre de vurderte at arrestasjonsteknikken åpenbart ikke ville gi effekt. K2 begrunnet dette med at nedleggelsesteknikker som innebærer å gripe arrestantens bein, oftest ikke innebærer kontroll på arrestantens hode, og slik sett kan ha større skadepotensiale enn en korrekt utført arrestasjonsteknikk.

Informantene med nærkampbakgrunn, N1 og N2 sa de ville gått rett for alternative teknikker, uten å forsøke arrestasjonsteknikk først, dersom de tenkte det ville unngå videre eskalering av situasjonen. Begge sa de bruker teknikker der man griper etter hodet for å styre resten av kroppen. N2 forklarte et av hovedelementene slik:

«Det er enkle nærkampprinsipper, som å stikke fingrene i øynene på folk. Selvsagt alltid med korte negler. Det er ubehagelig, men ikke skadelig for motparten.» - N2

4.2 Opplevd effekt av den alternative treningen

Alle fire informantene mente at kampsport- og nærkamptreningen deres har hatt utelukkende positiv innvirkning på politiarbeidet, og vektla i den sammenheng at treningen har gitt dem bedre selvfølelse og økt mental beredskap. K1 og N1 forklarte det slik:

«Treninga gjør at jeg har et bredere repertoar av teknikker med en mer offensiv tilnærming. Det gjør at jeg føler meg mer beredt, i stedet for at jeg står der og tenker 'håper det ikke skjer noe'.» - K1

«Utførelsen av teknikker og mindset'et er offensivt heller enn defensivt. Positive driller har vært viktig, altså det å fullføre handlingen selv om det første ikke fungerte; å gå rett på en ny og mer effektiv teknikk. Man må bli i initiativet i stedet for å trekke seg ut.» - N1

N2 forklarte også hvordan AT-faget etter hans syn ikke legger opp til samme offensivitet:

«Det legges ikke opp til å tenke verstefall, bare at vi 'ikke skal over i nødverge'. Jeg tror mange da blir daffere i blikket og ikke søker like aktivt etter farer. Når det da oppstår noe nytt og farlig kommer det brått på oss.»

Tematikken om offensivitet ble kort oppsummert slik av K1:

«Aksjon slår alltid reaksjon.»

N2 argumenterte likevel for at et skjerpet blikk er nødvendig for å oppdage potensielle farer, og at det også gir synlig effekt utad, hvilket han regner som et fortrinn:

«Man må vite hva man skal se etter, men vet man det, vil også årvåkenheten vises utad, signalisere profesjonalitet og at man ikke er et lett bytte. Folk som kan slåss kjenner igjen andre som kan slåss, og de du møter på gata, de leser det lett. De kan se om du er en person de kan tjuvslå eller stikke fra.» – N2

Det kan trekkes paralleller mellom disse utsagnene og tendensen til å ha en lavere terskel for å gripe inn fysisk, som Torres (2018) beskriver i sin forskning.

K2 mener ikke at kampsportbakgrunnen har en slik effekt på ham. Han hevdet tvert imot at han selv sjeldnere ble innblandet i fysiske konfrontasjoner på jobb enn kollegene. Han begrunnet dette med at treningen gjør det enklere for ham å beholde roen, og vurdere når maktbruken egentlig er nødvendig:

«Erfaringen min med å sparre med skikkelig motstand gir meg lavere stressnivå i konfliktoppdrag. Det gir mer overskudd sånn at jeg får med meg mer av omgivelsene og enklere kan føre en dialog.»

Denne effekten stemmer også godt over ens med Torres' forskning på at kampsporterfaring kan senke politibetjentes stressnivå i stressende situasjoner (Torres, 2018, s.3). N1 sa at også han sjelden grep inn fysisk i oppdrag, og forklarte det på en lignende måte:

«Det gir en god trygghet at jeg vet jeg har et repertoar dersom jeg var i en reell faresituasjon. Det handler jo ikke nødvendigvis om fysisk kapasitet, men om følelse av overskudd og plan b.»

Selv med effekten de beskriver her, understreket begge at treningen likefullt gjør dem mer innstilt på å gripe inn *tidligere*, når de først må bruke fysisk makt. Forskningen taler for at mental offensivitet kan resultere i en slik tendens, og emnet ble tatt opp av informantene i alle intervjuene. Det er imidlertid ikke sikkert at en slik effekt er utelukkende negativ. Hvorvidt maktbruk forekommer tidligere på grunn av alternativ trening, virket som irrelevant for informantene dersom de kunne oppnå det de fremhevet som viktigst: Å stanse en eventuell eskalering av situasjonen, og gjøre pågripelsen tryggere for seg selv og arrestanten.

N1 vektla at tidlig inngripen gjør ham i stand til å pågripe store personer som gir stor motstand på en mer skånsom måte. Han mente også at nærkampteknikker er mest funksjonelle i slike tilfeller:

«Jeg bryter balansen ved å flytte arrestantens hode. Det krever mindre kraft enn balansebrudd som utøves mot overkropp, også slipper man å brette eller bende på ledd for smertepåføring ... Det oppfattes mer overraskende og forvirrende på arrestanten. Om jeg ikke brukte sånne teknikker tidlig måtte jeg nok påført ganske mye skade med pepper eller batong i stedet for å få pågrepet personen.»

N1 var ikke alene om slik tankegang. K2 kritiserte måten arrestasjonsteknikkfaget er lagt opp i dag, og forklarte hvorfor alternativ trening og derav økte ferdigheter i bruk av fysisk makt er tryggere for alle parter.

«Det er negativt at all treningen (i AT, min kommentar) springer ut fra én utgangsposisjon og at all treningen er uten motstand. I min erfaring leder det til mer utbredt bruk av panikkteknikker, som f.eks. kyllingen. Man burde også trent AT i flere settinger for å unngå unødvendig eskalering av maktbruk, til pepperspray, slag, spark, batong osv.»

4.2.1 Arrestasjonsteknikk

Selv om informantene nevnte arrestasjonsteknikker de liker godt og som de gjerne bruker, fortalte alle også om hvordan og hvorfor de føler at arrestasjonsteknikk ikke fungerer optimalt for dem.

«AT er for finmotorisk. Treningsmengden står ikke i forhold til finessene som kreves for å utføre teknikkene.» - K1

«Alene er det ekstremt vanskelig å få til teknikkene i AT-faget, uansett treningsnivå. PHS spiller folk litt dårlig ved å lære 'utrente' disse teknikkene. Man burde heller lære bort mer generelle prinsipper, som hva et albuebend eller et skulderbend er, enn så spesifikke teknikker fra så spesifikke posisjoner.» - K2

Det er tidligere fastslått at de som trener mye AT presterer bra i AT (Lie, 2010, s.59), men faktum er også at få politibetjenter trener AT ofte nok (Lie, 2010, s.47). Informantene oppga at de også trener minimalt på arrestasjonsteknikk, og trener betraktelig mer på alternative teknikker. Ifølge dem selv trener de AT kun på den obligatoriske årlige treningen for innsatspersonell (IP), som tilsvarer omtrent fire timer i året for IP 4 (våpengodkjente politibetjenter), og åtte timer i året for IP 3 (personell med særskilt trening i skarpe oppdrag). Til sammenligning oppga de å trene alternativt alt fra et par ganger i måneden til flere ganger i uken.

«AT fungerer godt på arrestanter som samarbeider, yter passiv motstand eller er fysisk svekket. Jeg merka likevel i mer stressede situasjoner, der grovmotorikken tar over og arrestanten yter aktiv motstand mot politiet, fungerte ikke AT for meg lenger.»

- N1

Slik Lagestad fant i sin observasjonsstudie fra 2008 kan mangelen på trening, og derav ferdigheter, være et faremoment i seg selv om politiet ender med å bruke panikkteknikker i stedet. K2 har sett slike scener utspille seg:

«Det er kanskje bare 20% av nedleggelsene man gjennomfører som ender i den posisjonen AT legger opp til. Jeg er komfortabel på bakken, ettersom grappling foregår på bakken, men kolleger har sagt til meg at de blir helt rådville når det skjer. Jeg har sett at de da bare tar tak i hodet på den andre og holder så hardt de kan.»
- K2

Påstanden kan ikke underbygges med forskningstall, men sier noe om K2s oppfatning av hvor vellykket teknikkutføringen av AT blir. Han fortsatte med å forklare at selv de som har gode ferdigheter i AT alltid kan feile, falle og ende opp i 'gal' posisjon på grunn av faktorer ved omgivelsene. Som eksempler nevnte han overfylte og trange leiligheter, korridorer, trappeganger, fortauskanter og isete underlag. Derfor spurte han:

«Hvis man uansett først ender opp en plass som ikke er i henhold til pensum er det vel bedre med en alternativ 'grappling'-teknikk enn et halsgrep?»

Svaret beror på flere faktorer vil drøftes nærmere i neste kapittel.

4.2.2 Politiets egensikkerhet

N2 fremhevet viktigheten av å være offensiv og gripe inn tidlig, helst med nærkampteknikker, for å ivareta politiets egensikkerhet:

«Nødverge inntreffer når man holder på å miste kontroll, ikke når vi har mistet kontroll slik mange tror. Når det går så langt er det bare flaks om ikke vi eller tredjeperson blir skada. Vi må derfor ha teknikker å sette inn tidligere, før motparten overtar kontrollen.»

Videre forklarte han at denne tankemåten er noe av det som skiller politifolk med alternativ kamptreningsbakgrunn fra de som ikke har det:

«De som kun har erfaring fra AT er ikke trent i slåss for å dominere, bare henge på armen og 'ha kontroll hele tiden'. I en reell slåsskamp har man ikke kontroll og må ta høyde for at det kan skje ting man ikke regner med i AT-trening.»

I forlengelsen av dette kom det frem av intervjuene at informantene syntes AT-faget skal være et element i politiutdanningen som skal trygge politimannskapene, og at faget i dag har for lite fokus på selvforsvar og andre elementer som skaper trygghet for politiet.

«Det må komme inn noen løsninger for når AT ikke fungerer, og det må være noe annet enn boksing og sånt. Et slikt alternativt repertoar tror jeg kunne spart mange kolleger for tap og skade i tjenesten. Eventuelt må man understreke begrensningene i AT tydeligere og legge opp til at folk skal ha et bevisst forhold til det.» - N2

Videre påstod alle informantene at arrestasjonsteknikk ikke brukes nok og ikke brukes riktig ute på gata, og at det også kan utgjøre et faremoment:

«Det hjelper lite å ha et konkret pensum, og til og med et direktiv, hvis de fleste politifolkene på gata ikke kan å bruke det.» - K2

«Dagens AT-pensum gjør ikke den enkelte tjenestepersonen tryggere i hverdagen, fordi det ikke brukes.» - K1

K1 mente at hovedårsaken til at AT ikke brukes ikke er mangel på ferdigheter, slik eksempelvis Lagestads (2008) forskning kan tyde på, men at politietaten ikke har lyttet til betjentenes og instruktørens ønsker om endring i faget.

«Mange av AT-teknikkene er bra, men pensum svarer ikke til behovene distriktene etterspør. Saker om vold mot politiet øker, kampsport har blitt mer populær allemannstrening og publikums kompetanse på gata er en annen enn for 10 år siden. Treninga må møte disse utfordringene for å kunne ivareta sikkerheten vår.»

K1 påstod deretter at politidistriktene utvikler sine egne former for arrestasjonsteknikk for å dekke behovet for fagutvikling. Teknikkene fra pensum modifiseres og tillegges alternative teknikker som dagens AT-pensum ikke dekker:

«Distriktene begynner å tenke alternativt og 'oppdager kruttet' på egenhånd. Dermed utøves også faget forskjellig i de forskjellige landsdelene. Jeg tror ikke PHS egentlig vet hva som foregår.»

Både N2 og K2 nevnte det samme, og sa at de opplever at politidistriktet lærer bort teknikker som ikke tilhører pensum i arrestasjonsteknikk. Selv om K1 selv trener kampsport og bruker

kampsportteknikker på jobb, mener han denne utviklingen og modifiseringen av arrestasjonsteknikk er negativ.

«Det harmonerer jo ikke med PHS og PODs retningslinjer, og det gjør bruken av teknikkene vanskeligere å forsvare for vanlige politifolk.» - K1

5.0 Diskusjon og avslutning

Denne oppgaven har undersøkt hvordan politibetjenter opplever at trening i kampsport og militær nærkamp gir utslag på maktbruken deres. Informantene påstår at treningsbakgrunnen gir dem mer selvtillit i tjenesten, gir dem bedre forutsetninger til å utøve fysisk makt og mer effektive teknikker å bruke. De mener også at treningen deres gjør dem i bedre stand til å beskytte seg selv og andre, og at måten de vil gripe inn tidlig med alternative teknikker, fører til tryggere pågripelser for dem selv og arrestanten. I det følgende vil jeg drøfte disse intervjuresultatene videre.

5.1 Tryggere teknikker?

Det informantene rapporterer om økt trygghet er vanskelig å dokumentere. Med henvisning til Jerolmack og Khan, finnes det ingen garanti for at det de sier stemmer. Det er ikke sikkert de er så flinke som de selv sier. Vi kan derfor ikke vite sikkert om de har en mer effektiv teknikkutføring og om utførelsen deres faktisk er tryggere for dem selv og arrestanten.

Både K2 og N1 mente at bruken av alternative teknikker og tidlig inngripen med disse, er med på å begrense skadepotensialet i maktutøvelsen. K2 nevner også hvordan begrenset trening og dårlige ferdigheter kan ligge til grunn for unødig bruk av halsgrep og maktmidler, hvilket også er noe av det mest sentrale i Lie (2010), Lagestad (2008) og Andresens (2014) forskning på arrestasjonsteknikk. Andresen (2014) kom eksempelvis frem til at mange politibetjenter har brukt pepperspray eller batong fordi de var utrygge på arrestasjonsteknikkene. Det er imidlertid ikke bare maktmiddelbruk som øker skadepotensialet i pågripelser, det samme gjelder der politiet bruker farlige teknikker eller bruker arrestasjonsteknikkene feil (bl.a. Lagestad, 2008 og Ørbæk, 2016). Andresen (2014) kom frem til at arrestasjonsteknikker består av komplekse bevegelser som krever mye trening for å kunne bli tilstrekkelig innlært, særlig om de skal være funksjonelle under stresspåvirkning. Vi vet av Lies forskning fra 2010 at under halvparten av politibetjentene i undersøkelsen hadde tilfredsstillende ferdigheter i

AT. Forutsatt at Lies resultater fortsatt kan gjøres gjeldende i dag, kan vi anta at det fortsatt er mange politibetjenter som ikke har tilstrekkelige ferdigheter til å ivareta sikkerhetselementene ved teknikkene. Det kan i så fall utgjøre en viss sikkerhetsrisiko.

Arrestasjonsteknikkene kan ses som skadebegrensende i den grad de utføres korrekt. Dersom de utføres feil, er det ikke sikkert at de skadebegrensende elementene ved teknikkene ivaretas. Hvorvidt skadepotensialet ved bruk av alternative teknikker er større, kan ikke jeg vurdere individuelt, men vi kan nok legge til grunn at disse teknikkene i alle fall har like stort skadepotensiale som arrestasjonsteknikker. Teknikkene i Lie og Lagestads lærebok er tross alt spesifikt utviklet for å være effektive og samtidig ivareta arrestantens sikkerhet så langt det går. Alternative teknikker befinner seg på motsatt side av skalaen, ettersom teknikker fra kampsport- og nærkampsystemer oftest har som eneste formål å skade eller inkapasitere motstanderen. Hvordan skadepotensialet og tryggheten utspiller seg i praksis avhenger derfor i stor grad av personen som utfører teknikken.

Sammenlignet med en betjent som trener lite AT og har dårlige ferdigheter i dette, er det tenkelig at en som trener alternativt, og dermed øver på fysisk maktbruk flere ganger i uken, vil prestere best av dem, om ikke annet på grunn av treningsmengden. Slik sett kan de som har en særskilt interesse for kampsport eller annet, gagne på at de lærer seg *noe*. Lagestad (2008) fant at politibetjenter uten tilstrekkelige AT-ferdigheter kunne gå for farligere grep, slik som «kyllingen». De som trener alternativt sier selv at de utnytter teknikkene sine som et alternativ til AT, og informantene tar her avstand fra åpenbart farlige teknikker som halsgrep. Uttalelsene deres tilsier derfor at det er mindre sannsynlig at de selv ville tydd til slike «panikkteknikker», nettopp fordi de har trent på alternativer og som K2 sier; har lettere for å beholde roen. Det kan derfor også være at informantene har god peiling på hva de snakker om. Like tenkelig som at de tar feil, er det at de er dyktige i både AT og alternative teknikker, og faktisk presterer bedre enn de fleste andre politibetjenter som kun har trening fra AT. Denne oppgaven kan imidlertid ikke ta høyde for dette, av grunnene som er nevnt i metodekapittelet. Vi har heller ingen metode for å kontrollere om alternative teknikker brukes «riktig», eller om utøveren har gode ferdigheter. Det er ikke gitt at politibetjenter som trener alternativt, har gode ferdigheter i de alternative teknikkene, kun fordi de trener ofte.

5.2 Økt selvtillit

De påstandene jeg mener kan tillegges mer vekt, er de som angår informantenes egen selvfølelse. Informantene sier de har fått bedre selvtillit, og jeg ser liten grunn til å betvile

denne påstanden. Når man trener mye på visse typer bevegelsesmønster, idrett med kroppskontakt og teknisk voldsbruk, virker det både naturlig og logisk at man blir mer komfortabel i lignende settinger. Informantenes samlede utsagn samsvarer dermed med Torres' (2018) forskning om at alternativ trening øker operative mannskapers selvtillit. Torres knyttet denne effekten videre til å ha en lavere terskel for å gripe inn og bruke fysisk makt. Informantenes svar tyder på at de også opplever denne effekten. De sier de foretrekker å gripe inn tidlig og ha en offensiv tilnærming, blant annet for å få kontroll raskt, unngå eskalering av situasjonen og avverge farer for dem selv.

5.3 Egensikkerhet foran alt?

Informantene opplever et behov for å supplere arrestasjonsteknikk med alternative teknikker for å bedre kunne ivareta sin egen sikkerhet. N2 trekker blant annet fram hvordan AT ikke fokuserer nok på å søke etter og oppdage farer. K1 nevner at stadig flere av personene politiet møter i gatene har kompetanse innen kampsport, og at AT-faget burde ruste politibetjentene til å kunne matche dette. Disse uttalelsene kan tyde på at politiets tiltrekning mot kampsportgrener og kampteknikker egentlig kommer av andre årsaker enn de rent legitime grunnene til å bruke makt, som fremkommer av politiloven § 6. Argumentasjon her taler egentlig for at politiets trening på bruk av fysisk makt, hovedsakelig styres og motiveres av et ønske om å føle seg tryggere på jobb, og å trene seg opp til å effektivt kunne oppdage og eliminere farer. Treningsmotivasjonen virker ikke å styres av tanken på publikums sikkerhet eller prinsippet om å skulle bruke minst mulig makt. Der politiet går inn for en nedleggelse på et tidlig tidspunkt, om så for å potensielt kunne de-eskalere en situasjon, har de likevel grepet inn for tidlig til å kunne forsøke lempeligere midler først. Dermed må minst mulig makt-prinsippet i slike tilfelle vike til fordel for politiets ønske om å kunne møte hardt med hardt.

5.4 Konklusjon: En mer offensiv tilnærming

Informantenes synspunkter er nettopp synspunkter, og må behandles deretter. Samlet er det likevel mye som tyder på at informantenes alternative trening gir dem en mer offensiv, eller aggressiv, tilnærming til bruk av fysisk makt. Finstad (2018) spekulerte som tidligere nevnt i om politiblikket har blitt skarpere og om operative mannskaper derfor har blitt mer «på hugget». Det informantene her sier kan tyde på at det stemmer. Dersom den offensive tilnærmingen og det skarpe politiblikket informantene beskriver, er generelle trekk ved

betjenter som trener alternativt, er det tenkelig at politiet ender med å utøve mer tvangsmakt, både tidligere og hyppigere. Dette underbygges både av Torres' forskning og det informantene sier selv. Finstad uttrykker bekymring over en slik utvikling, ettersom det vil kunne innebære at politiet beveger seg bort fra minst mulig makt-modellen og i en mer repressiv retning. En annen mulig negativ effekt av tidlig inngripen, kan være overdreven eller mer impulsiv maktbruk, som igjen vil kunne virke ødeleggende på politiets tillitsforhold til publikum (NOU 2017:9, punkt 3).

Selv trekker informantene trekker en opplevelse av positive effekter, som at de unngår eskalering av maktmiddelbruken og bedret egensikkerhet. Bildet de maler av dagens situasjon, om enn hvor uheldig, tyder på at mangel på trening i AT er problematisk, men ikke nødvendigvis kompromitterende for sikkerheten dersom politibetjenten bedriver alternativ trening i stedet. Selv om informantenes begrunnelser for hvorfor de trener alternativt er bekymringsverdige, og effektene ikke fullstendig pålitelige, virker det likevel som at det mest risikofylte er et politi som ikke innehar ferdigheter hverken i AT eller i alternative teknikker.

Videre avdekker muligens informantene et problematisk aspekt ved dagens situasjon. Dersom det stemmer at politidistriktene gjør individuelle endringer i sin utøvelse av arrestasjonsteknikk kan det være problematisk av flere grunner. For det første er innholdet i kampsporter og annen alternativ trening svært forskjellig, og det vil nok være både etiske og legale problemer ved å tilføye alternative teknikker til politiarbeidet uten nøye gjennomgang. Videre er et av Politirulleutvalgets ti grunnprinsipper at politiet skal være et enhetspoliti, hvilket blant annet innebærer landsdekkende likhet i etaten. Dersom fysisk makt utøves forskjellig landet over må det regnes som en brist i enhetsidealet, og bygger ikke opp om et tillitsforhold med befolkningen. Sist men ikke minst er det uheldig om politibetjenter føler de selv må finne ut hvordan de trygger seg selv og andre når de bruker fysisk makt, og derfor finner på egne løsninger eller supplerer arrestasjonsteknikken med kampsport for å føle seg trygge på jobb. K1 sier også at bruken av alternative teknikker som de ulike politidistriktene lærer bort, skaper usikkerhet blant mannskapene i henhold til hva de burde trene på og hvilke teknikker de burde bruke.

Omfanget av alternativ trening blant politifolk bør også kartlegges nærmere. Noe av grunnen til at jeg ønsket å dykke ned i emnet var antallet indikatorer jeg fikk på at kamplignende treningsformer virker innbydende på mange politifolk. Eksempelvis gir Norges største kampsportklubb, Frontline Academy, rabatterte medlemskapspriser til politiansatte, og

Politihøgskolen i Oslo har en studentgruppe som har arrangert interne kampsporttreninger i nærmere 10 år. I løpet av praksisoppholdet testet jeg også trening i militær nærkamp og det påfallende var da at omtrent to tredjedeler av den lukkede nærkampklubbens 150 medlemmer var politifolk. Mitt inntrykk kan riktignok være skjevt eller uriktig, og kan muligens være et Oslo-fenomen, men burde likefullt undersøkes.

Oppsummert kan vi konkludere med at de som trener alternativt som informantene her gjør, opptrer annerledes i tjenesten og har en annen tilnærming til bruk av fysisk makt. Dette er betenkelig av flere grunner som nevnt, både etisk, rettslig, sikkerhetsmessig og praktisk sett for politibetjentene selv. Det viser seg også et behov for en ny gjennomgang av AT-faget, politidistriktenes utøvelse av det og en klarlegging av politibetjentenes muligheter og begrensninger når det kommer til valg av teknikker. Som en positiv notis avslutningsvis trekker informantenes utsagn i retning av at det finnes et sunt engasjement for emnet, og at flere politibetjenter er opptatt av å øke sin egen prestasjon og sikkerhet på jobb. Samtidig viser disse ønskene at det er på tide at Politidirektoratet og Politihøgskolen undersøker hvordan etaten kan møte behovene på en strukturert måte, slik at operative mannskapers hverdag skal kunne bli enklere og tryggere.

6.0 Litteraturliste

- Andresen, A.H. (2014). *Politiets trening på bruk av fysisk makt*. Politihøgskolen Oslo: PHS Forskning.
- Bjerknes, O. T. & Fahsing, I. A. (2018). *Etterforskning - Prinsipper, metoder og praksis*. Bergen: Fagbokforlaget
- Bolstad, E. (2022, 12.mars). Kampsport. *Store norske leksikon*. Hentet fra: <https://snl.no/kampsport/?amp=1>
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Oslo: Gyldendal.
- Finstad, L. (2018). *Hva er politi?* Oslo: Universitetsforlaget.
- Granér, R. (2014). *Selvstendige sheriffer eller lojale byråkrater?* I P. Larsson, H. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap* (s. 134-152). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Holmberg, L. (2014). *Hva gjør politiet?* I P. Larsson, H. Gundhus & R. Granér (Red.), *Innføring i politivitenskap* (s. 163-165). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Jerolmack, C. & Khan, S. (2014). Talk Is Cheap: Ethnography and the Attitudinal Fallacy. I *Sociological Methods & Research*, 43(2). Side 178-209
- Johannesen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt.
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2015). *Endringer i politiloven mv. (trygghet i hverdagen – nærpoltireformen)*. (Prop. 61 LS (2014-2015)). Hentet fra:
- Justis- og beredskapsdepartementet. (2005). *Politiets rolle og oppgaver*. (St.meld. nr.42 (2004-2005)). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-42-2004-2005-/id199239/>
- Kaminski, R. J. & Martin, J. A. (2000). An analysis of police officer satisfaction with defense and control tactics. *Policing – An international Journal of Police Strategies and Management* 23(2), s. 132-153. Hentet fra:

https://www.researchgate.net/publication/235254729_An_analysis_of_police_officer_satisfaction_with_defense_and_control_tactics

Knutsson, J. (2005). Polisens bruk av skjutvapen – det svenska exemplet. I J. Knutsson (Red.) *Politiets bruk av skytevåpen i Norden*. Hentet fra:

<https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/handle/11250/174989>

Lagestad, P. (2008) Politiets bruk av fysisk makt. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab*, årgang 3 (2008/3) side 298-311. Hentet fra:

<https://tidsskrift.dk/NTfK/article/view/71724/103685>

Lagestad, P. (2015) Utviklingen av fysiske ferdigheter og arrestasjonsteknikk i det norske politiet. *Nordisk politiforskning*, årgang 2 (2015/2) side 128-147. Hentet fra:

<https://juridika.no/tidsskrifter/nordisk-politiforskning/2015/2/artikkel/lagestad>

Lie, A. L. & Lagestad, P. (2011). *Arrestasjonsteknikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk

Lie, A. L. (2010). *Politiets bruk av fysisk makt*. Politihøgskolen Oslo: PHS Forskning.

NOU 2017:9. (2017). *Politi og bevæpning – Legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet*. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-9/id2545750/>

NOU 1981:35. (1981). *Politiets rolle i samfunnet*. Oslo: Justis- og politidepartementet.

Olsvik, E. H. (2013). *Vitenskapsteori for politiet: tenkemåter for kunnskapsstyrt politiarbeid*. Oslo: Gyldendal akademisk.

Oslo Politidistrikt (2014). *Bruk av fysisk makt: De rettslige rammene* (Et hefte i serien Rett på gata). Oslo: Strategisk stab, Oslo Politidistrikt.

Politidirektoratet. (2007). *Halsgrep, mageleie ved pågripelse/innbringelse og transport av arrestanter mv.* (RPOD-2007-11). Hentet fra:

<https://lovdata.no/pro/#document/RPOD/rundskriv/rpod-2007-11?searchResultContext=1433&rowNumber=1&totalHits=8>

- Spesialenheten for politisaker. (2018 a). Påstand om ulovlig bruk av makt. Sak 517/17 – 123, 20.03.2018. Hentet fra: <https://www.spesialenheten.no/avgjorelser/sammendrag/sak-517-17-123-20-03-2018/>
- Spesialenheten for politisaker. (2018 b). Anmeldelse av kroppskrenkelse. Sak 777/17 – 123, 21.09.2018. Hentet fra: <https://www.spesialenheten.no/avgjorelser/sammendrag/sak-777-17-123-21-09-2018/>
- Spesialenheten for politisaker. (2017). Påstand om ulovlig maktbruk – Armbrudd. Sak 217/17 – 123, 26.10.2017. Hentet fra: <https://www.spesialenheten.no/avgjorelser/sammendrag/sak-217-17-123-26-10-2017/>
- Stranden, L. S. (2014) Ingen umiddelbar endring for usikre politifolk. *Forskning.no*. Hentet fra: <https://forskning.no/skole-og-utdanning-juridiske-fag-kriminalitet/ingen-umiddelbar-endring-for-usikre-politifolk/558019>
- Torres, J. (2018). Predicting law enforcement confidence in going ‘hands-on’: the impact of martial arts training, use-of-force self-efficacy, motivation, and apprehensiveness. *Police Practise and Research*, July 2018, s.187-203. Hentet fra: https://www.researchgate.net/publication/326583320_Predicting_law_enforcement_confidence_in_going_%27hands-on%27_the_impact_of_martial_arts_training_use-of-force_self-efficacy_motivation_and_apprehensiveness
- Trædal, T. J. (2015, 16.november). Nærkamp i Forsvaret. *Politiforum*. Hentet fra: <https://www.politiforum.no/faktabokser/naerkamp-i-forsvaret/126745>
- Westerberg, J. & Zachrisson, J. (2006). *Polisens självskydd: Vad används og vad kan förbättras?* Umeå universitet: Polisutbildningen. Hentet fra: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:276534/FULLTEXT01.pdf>
- Ørbæk, J. (2016). *Anmeldelser av politiets maktbruk: Er politiet selv ansvarlig for borgernes mistillit og manglende samarbeidsvilje* (Masteroppgave, Politihøgskolen). Hentet fra https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2411822/master_Orbak_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y

6.1 Selvvalgt litteratur

Ca. 412 sider.

Andresen, A.H. (2014). *Politiets trening på bruk av fysisk makt*. Politihøgskolen Oslo: PHS Forskning. (81 sider)

Bolstad, E. (2022, 12.mars). Kampsport. *Store norske leksikon*. Hentet fra:
<https://snl.no/kampsport/?amp=1> (1 side)

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Oslo: Gyldendal. (38 sider)

Jerolmack, C. & Khan, S. (2014). Talk Is Cheap: Ethnography and the Attitudinal Fallacy. I *Sociological Methods & Research*, 43(2). Side 178-209 (1 side)

Johannesen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt. (8 sider)

Kaminski, R. J. & Martin, J. A. (2000). An analysis of police officer satisfaction with defense and control tactics. *Policing – An international Journal of Police Strategies and Management* 23(2), s. 132-153. Hentet fra:
https://www.researchgate.net/publication/235254729_An_analysis_of_police_officer_satisfaction_with_defense_and_control_tactics (17 sider)

Knutsson, J. (2005). Polisens bruk av skjutvåpen – det svenska exemplet. I J. Knutsson (Red.) *Politiets bruk av skytevåpen i Norden*. Hentet fra: <https://phs.brage.unit.no/phs-xmli/bitstream/handle/11250/174989/nordiskskytevåpenrapport2005.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (2 sider)

Lagestad, P. (2008) Politiets bruk av fysisk makt. *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap, årgang 3* (2008/3) side 298-311. Hentet fra:
<https://tidsskrift.dk/NTfK/article/view/71724/103685> (14 sider)

Lagestad, P. (2015) Utviklingen av fysiske ferdigheter og arrestasjonsteknikk i det norske politiet. *Nordisk politiforskning, årgang 2* (2015/2) side 128-147. Hentet fra:
<https://juridika.no/tidsskrifter/nordisk-politiforskning/2015/2/artikkel/lagestad> (11 sider)

Lie, A. L. (2010). *Politiets bruk av fysisk makt*. Politihøgskolen Oslo: PHS Forskning. (102 sider)

- NOU 2017:9. (2017). *Politi og bevæpning – Legalitet, nødvendighet, forholdsmessighet og ansvarlighet*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-9/id2545750/> (5 sider)
- Oslo Politidistrikt (2014). *Bruk av fysisk makt: De rettslige rammene* (Et hefte i serien Rett på gata). Oslo: Strategisk stab, Oslo Politidistrikt. (5 sider)
- Politidirektoratet. (2007). *Halsgrep, mageleie ved pågripelse/innbringelse og transport av arrestanter mv.* (RPOD-2007-11). Hentet fra: <https://lovdata.no/pro/#document/RPOD/rundskriv/rpod-2007-11?searchResultContext=1433&rowNumber=1&totalHits=8> (4 sider)
- Torres, J. (2018). Predicting law enforcement confidence in going ‘hands-on’: the impact of martial arts training, use-of-force self-efficacy, motivation, and apprehensiveness. *Police Practise and Research, July 2018*, s.187-203. Hentet fra: https://www.researchgate.net/publication/326583320_Predicting_law_enforcement_confidence_in_going_%27hands-on%27_the_impact_of_martial_arts_training_use-of-force_self-efficacy_motivation_and_apprehensiveness (14 sider)
- Westerberg, J. & Zachrisson, J. (2006). *Polisens självskydd: Vad används og vad kan förbättras?* Umeå universitet: Polisutbildningen. Hentet fra: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:276534/FULLTEXT01.pdf> (10 sider)
- Ørbæk, J. (2016). *Anmeldelser av politiets maktbruk: Er politiet selv ansvarlig for borgernes mistillit og manglende samarbeidsvilje* (Masteroppgave, Politihøgskolen). Hentet fra) https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2411822/master_Orbak_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y (99 sider)

7.0 Vedlegg

Vedlegg 1 – Godkjenning fra NSD

15.11.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 15.11.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

For studenter er det obligatorisk å dele prosjektet med prosjektansvarlig (veileder). Del ved å trykke på knappen «Del prosjekt» i menylinjen øverst i meldeskjemaet. Prosjektansvarlig bes akseptere invitasjonen innen en uke. Om invitasjonen utløper, må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 01.05.2022

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

TAUSHETSPLIKT

Vi forutsetter at dere ikke innhenter opplysninger som er taushetsbelagt.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29. Bruk leverandører som din institusjon har avtale med.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>. Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos NSD: Silje Fjelberg Opsvik

Lykke til med prosjektet!

Vil du delta i forskningsprosjektet

«Utilstrekkelig arrestasjonsteknikk? Hvorfor operativt personell trener alternativt»

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke årsakene til at politipersonell i operative stillinger velger å trene kampsport, nærkamp, eller andre teknikker som kan ha overføringsverdi til politiarbeidet. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Prosjektets formål er å undersøke grunnene til at et uvisst antall personer ansatt i operative politistillinger, velger å trene på alternative teknikker til politihøgskolens arrestasjonsteknikk. 3-6 personer med relevant bakgrunn vil intervjues om sine oppfatninger rundt fysisk trening med overføringsverdi operativ tjeneste. Noen av spørsmålene dreier seg om deltakerens treningsopplegg, og hvorfor vedkommende trener slik.

Prosjektet er en bacheloroppgave som leveres i slutten av april 2022.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Politihøgskolen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

De forespurte deltakerne er ansatt i operative politistillinger med varierende erfaringsgrunnlag og fartstid. 5 personer har fått henvendelsen.

Samtlige kontaktopplysninger er gitt av en felles bekjent med innsyn i deltakerens bakgrunn, og som allerede kjenner til deres kontaktinformasjon.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du deltar i et personlig intervju; enten ved fysisk møte eller via videochat.. Det vil ta deg ca. 30 minutter til maks 1 time. Intervjuet inneholder spørsmål om trening relatert til arrestasjonsteknikk, og fri samtale. Dine svar fra intervjuet blir lagret med lydopptak.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det er kun student Cordelia Bardalen som vil behandle personopplysninger om deltakere.
- Navnet, bakgrunnsinformasjonen og kontaktopplysningene dine vil jeg erstatte med en kode som lagres på egen navneliste adskilt fra øvrige data. Disse vil lagres på kryptert nettleser tilknyttet Politiet.

Deltakerne vil ikke kunne gjenkjennes i publikasjonen. Opplysninger som publiseres kan være relevant informasjon om deltakerens erfaring eller bakgrunn, men ikke til en slik grad at deltakeren blir identifiserbar.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er. Etter prosjektslutt vil personopplysninger anonymiseres, og eventuelle opptak lagres på kryptert nettleser som kun skribenten har tilgang til. Videre lagring er foreløpig ønskelig for skribenten med tanke på muligheten for en oppfølgingsstudie. Det vil fortsatt kun være skribenten som har tilgang på dataene, som vil lagres på ubestemt tid.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Politihøgskolen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Politihøgskolen ved Nicolay B. Johansen, på e-post nicobjo@gmail.com. Vårt personvernombud kan kontaktes på personvernombud@phs.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Nicolay B. Johansen
(Veileder)

Cordelia Bardalen

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju
- at mine personopplysninger lagres anonymisert etter prosjektslutt, til videre studie – hvis aktuelt

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3 – Intervjuguide

1. Hvor gammel er du?
2. Hvor mange år har du jobbet i politiet og med hva?
3. Har du erfaring fra kampsport eller tilsvarende treningsformer?
 - a) Hva? Hvor lenge?
4. Hvordan gir treningen utslag på tjenesteutførelsen din?
 - a) Har det direkte overføringsverdi?
 - b) Tar du det med deg mentalt eller fysisk? Alt eller elementer av teknikker?
5. Hvor mye trener du på arrestasjonsteknikk som lært gjennom Politihøgskolen?
6. Hva trener du mest på? Hvorfor?

7. Har du brukt andre teknikker enn AT i tjeneste?
 - a) Hvis ja, føler du at du har kommet på kant med loven ved å gjøre det?
Hvordan argumenterer du for lovligheten i det?
 - b) Hvor plasserer du disse tilfellene på maktpyramiden?